

กลยุทธ์การพัฒนาคู่มือด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

กำเพ็ญ พันธ์ดี^{1*} วินัย ทองภูบาล² สมาน อัสวภูมิ³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาคุณภูมิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

*Corresponding author e-mail: Kkp1000d@gmail.com โทร. 0619311555

(Received: 18 October 2023, Revised: 19 November 2023, Accepted: 21 November 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาคู่มือด้านความฉลาดทางดิจิทัล เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคู่มือ และเพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาคู่มือ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงาน รวม 160 คน ได้มา โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 25 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่า $PNI_{modified}$ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาคู่มือด้านความฉลาดทางดิจิทัล โดยสภาพที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, $SD = 0.94$) และสภาพที่ควรจะเป็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.80$) ความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก คือ การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ ($PNI_{modified} = 0.12$) การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ ($PNI_{modified} = 0.10$) และการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณที่ดี ($PNI_{modified} = 0.08$) กลยุทธ์การพัฒนาคู่มือด้านการพัฒนาความรู้ด้วยตัวเองด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านการพัฒนาการรู้เท่าทันและการรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ด้วยการฝึกปฏิบัติ ด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัลด้วยการฝึกอบรม ด้านกลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายดิจิทัล ด้วยการนิเทศแบบมีส่วนร่วม และด้านกลยุทธ์การพัฒนาความเป็นต้นแบบด้านดิจิทัลด้วยการให้การปรึกษาแนะนำ ส่วนผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาคู่มือ พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : กลยุทธ์; การพัฒนาคู่มือ; ความฉลาดทางดิจิทัล; โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

Teacher Development Strategies On Digital Intelligence Quotient Under Secondary Educational Service Area In Nakhonratchasima

Kamphleong Pundee^{1*} Winai Thongpuban² Saman Asawapoom³

¹Doctoral Degree of Philosophy in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

³Lecturer of Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: Kkp1000d@gmail.com

(Received: 18 October 2023, Revised: 19 November 2023, Accepted: 21 November 2023)

ABSTRACT

The objectives of this research were to study basic information of Teacher Development Strategy on Digital Intelligence Quotient, to develop Teacher Development Strategy on Digital Intelligence Quotient, and to evaluate the teacher development strategy on Digital Intelligence Quotient. The research was conducted by using the multiphase mixed method. Two research tools, a questionnaire and an evaluation form, were used for data collection. A sample included selected 160 subjects, drawn from school directors and chiefs of administrative staffs. A target group of 25 experts were selected, using the purposive sampling technique. Mean, Standard Deviation, Priority Needs Index modified, and content analysis were used for data analysis. The results of the research on the basic information for the formulation of teacher development strategies on Digital Intelligence Quotient in case of present states as a whole found to be at high levels ($\bar{X} = 3.76$, $SD = 0.94$) while the desirable states were at the highest levels ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.80$). The first three aspects that highest values of Priority Needs Index modified were Cyber security management ($PNI_{modified} = 0.12$), Cyber bullying management ($PNI_{modified} = 0.10$), and Critical thinking, respectively ($PNI_{modified} = 0.08$). Teacher Development Strategies on Digital Intelligence Quotient consisted of 5 strategies as follow: 1) Self Development Strategy by Workshop, 2) Enhance Online Awareness and Security Strategy by Internship, 3) Digital Citizenship Development Strategy by Training. 4) Digital Network Development Strategy by Participatory Supervision, and 5) Development Digital Prototypes Strategy by Counseling. And the evaluation of Teacher Development Strategies on Digital Intelligence Quotient, as a whole in both suitability and feasibility aspect were perceived as the high levels.

Keywords: Strategy; Teacher Development; Digital Intelligence; Secondary Schools; Nakhon Ratchasima Province

บทนำ

สภากรรมการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทย ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก การเร่งปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0 จึงเป็นทางออกสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพสามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล อันจะนำไปสู่การสร้างความสำเร็จร่วมกันในสังคมของชนในชาติ และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

ดิจิทัลไทยแลนด์ (Digital Thailand) เป็นการกล่าวถึงประเทศไทยที่สามารถสร้างสรรค์และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรมข้อมูลทุนมนุษย์ และทรัพยากรอื่นใด เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน โดยหนึ่งในเป้าหมายหลัก คือ การเตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่มมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล โดยยุทธศาสตร์มุ่งพัฒนาศักยภาพของประชาชนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์และสร้างสรรค์ รวมถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแยกแยะข้อมูลข่าวสารในสังคมดิจิทัลที่เปิดกว้างและเสรี (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยระบุว่า หนึ่งในผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE Thailand) คือ การที่คนไทยจะต้องมีคุณลักษณะในด้านเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีความรู้ทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดทางดิจิทัล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม โดยสถานศึกษาในแต่ละระดับจะร่วมกันพัฒนาเยาวชนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ และเหมาะสมตามช่วงวัย

การพัฒนาทักษะด้านความฉลาดของมนุษย์ มีการคิดค้นหาวิธีการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมา แนวคิดเกี่ยวกับ ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence Quotient: DQ) เป็นแนวคิดในยุคใหม่ที่มุ่งสะท้อนถึงวิถีของมนุษย์ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ตื่นตัวอย่างมากในการมุ่งพัฒนาพลเมืองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และทันต่อสภาการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีความสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ สะท้อนความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะหรือทักษะที่จำเป็นในการเตรียมความพร้อมให้

ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน ซึ่งความฉลาดของมนุษย์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพการบริหารขององค์กร รวมถึงเทคโนโลยี และปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (อดิพร เกิดเรือง, 2558) ความฉลาดทางดิจิทัล จึงเป็นสมรรถนะสำคัญที่สังคมมีความมุ่งหวังต่อการพัฒนาพลเมือง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล รวมถึงกลุ่มความสามารถทางสังคม อารมณ์ และการรับรู้ที่จะทำให้คนคนหนึ่งสามารถเผชิญกับความท้าทายของชีวิตดิจิทัล และสามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตดิจิทัลได้ ความฉลาดทางดิจิทัลครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ ทักษะคิดและค่านิยมที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในฐานะสมาชิกของโลกออนไลน์ และเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมากในการติดต่อกับโลกดิจิทัล (Digital world) ความเร็วออนไลน์ และสถานการณ์จริง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ทักษะการใช้สื่อและการเข้าถึงสังคมในโลกออนไลน์ (สรานนท์ อินทนนท์, 2561 และวิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2562)

การเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต จำเป็นจะต้องมองไปถึงเรื่องราวของนวัตกรรมหรือโลกยุคหลังเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อก้าวเข้าสู่โลกยุค 4.0 ดังที่ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ, 2561) ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางดิจิทัล เป็นกลุ่มความสามารถทางสังคม อารมณ์และการรับรู้ ที่จะทำให้คนคนหนึ่งสามารถเผชิญกับความท้าทายของชีวิตให้สามารถปรับตัวเข้ากับชีวิตดิจิทัลได้ และยังครอบคลุมไปถึงความรู้ ทักษะ ทักษะคิดและค่านิยมที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในฐานะสมาชิกของโลกออนไลน์ ซึ่งมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีทักษะพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพ และใช้ชีวิตบนโลกออนไลน์อย่างปลอดภัย ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นการป้องกันและสร้างความตระหนักรู้ของภัยในโลกออนไลน์ จนเกิดทักษะความสามารถทางดิจิทัล ขณะเดียวกันการมีทัศนคติในการรับสื่อดิจิทัลในรูปแบบต่างๆ จึงควรมีความตระหนักรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล เพื่อป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อในกระบวนการสื่อสารทางสังคมออนไลน์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหาร และจัดการศึกษาสู่มาตรฐานระดับชาติ ให้ความสำคัญต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดไว้ในหมวด 7 มาตรา 52 ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต

การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นพระราชบัญญัติฉบับแรกของประเทศไทยที่ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการศึกษาโดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ และเน้นความสำคัญของความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ ตามความเหมาะสม การจัดการศึกษายุคใหม่ จึงต้องปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ หากครูมีคุณภาพและสมรรถนะสูง จะทำให้การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ กระบวนการเรียนรู้บังเกิดผล ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557)

การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาครูที่ผ่านมา พบว่า การพัฒนาครูยังขาดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ เพราะงบประมาณที่จำกัด ไม่ตรงกับความต้องการของครู และขาดการติดตามประเมินผล

การพัฒนาและยังพบว่า การพัฒนาครูในปัจจุบันยังไม่มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานที่ชัดเจน แม้ว่าหน่วยงานต่างๆ จะจัดโครงการพัฒนาครูเป็นจำนวนมากแต่ยังซ้ำซ้อน ไม่เป็นระบบ ขาดประสิทธิภาพและขาดความต่อเนื่อง ส่วนใหญ่หน่วยงานกลางเป็นผู้จัดการพัฒนาครูโดยใช้วิธีการอบรม บรรยาย ประชุมกลุ่มย่อยและสรุปความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ อีกทั้งมีการประชุมค่อนข้างมาก และสาระที่สำคัญคือครูละทิ้งการสอนเข้ามารับอบรมจึงมีค่าใช้จ่ายสูงและไม่สามารถติดตามผลการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่เห็นผลการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และไม่สามารถแก้ไขปัญหาของโรงเรียนได้ตรงประเด็น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2557) การจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นแนวทางการดำเนินการเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในระยะยาว การทำให้กลยุทธ์เป็นความจริงต้องมีทั้งการวางแผน และการจัดการถ้าปราศจากการจัดการเชิงกลยุทธ์แล้วองค์กรจะขาดความมุ่งหมายและทิศทางโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมของการแข่งขันเช่นในปัจจุบัน การพัฒนากลยุทธ์ที่บรรลุความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจกลยุทธ์ กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์และทุกระดับภายในองค์กรต้องมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาในการดำเนินกลยุทธ์ (สมยศ นาวิการ, 2551) ดังนั้นการบริหารที่ดีและต้องการประสบความสำเร็จในอนาคต จะต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพราะโลกแห่งการบริหารมีความสลับซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ถ้าผู้บริหารขาดความชำนาญในการกำหนดกลยุทธ์การปฏิบัติตามกลยุทธ์จะทำให้ไม่สามารถพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้

จากความสำเร็จด้านการจัดการศึกษา ในสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคใหม่ ครูต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้สามารถสร้างองค์ความรู้และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งเกิดจากการรับรู้ทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล รวมทั้งการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาครู ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องนำกลยุทธ์ไปใช้ในการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง แก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษา พัฒนาอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะให้ทันต่อกระแสสังคมและต้องดำเนินการในเชิงรุกมากขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยสองกลุ่ม คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินรูปแบบ ดังนี้

a. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มบริหารงานโรงเรียน 4 กลุ่มงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 50 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานโรงเรียน จำนวน 200 คน รวม 250 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 32 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานโรงเรียน จำนวน 128 คน รวม 160 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

b. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 25 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1. สภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น ในการพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา 2. กลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา 3. ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

3. ขอบเขตเนื้อหา

องค์ประกอบของการพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ได้แก่ 1. การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง 2. การจัดสรรเวลาหน้าจอ 3. การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ 4. การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ 5. การรักษาข้อมูลส่วนตัว 6. การคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณที่ดี 7. การบริหารจัดการข้อมูล และ 8. การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม

องค์ประกอบของกลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์

กลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา นครราชสีมา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชิ้น คือ แบบสอบถาม และแบบประเมินกลยุทธ์ ซึ่งมีการสร้าง
และหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

4.1 แบบสอบถาม

สร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อศึกษา
สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในการหา
ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วคำนวณหาค่า IOC คัดข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC รายข้อระหว่าง 0.80-1.00
ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ
แบบสอบถามทั้งฉบับตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของสภาพที่เป็นจริงเท่ากับ
0.986 และสภาพที่ควรจะเป็นเท่ากับ 0.989

4.2 แบบประเมินกลยุทธ์

สร้างแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของเป็นแบบสอบถามชนิดมาตรา
ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความ
เหมาะสมของภาษาประเด็นข้อความ รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำไปเก็บข้อมูล โดยใช้เทคนิค
การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำนวน 9 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นสองส่วนสำคัญดังนี้

5.1 การเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ

5.1.1 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวม เพื่อขอความอนุเคราะห์จาก
ผู้อำนวยการสถานศึกษาในการตอบสอบถาม

5.1.2 ประสานและเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งด้วยตนเองและทางออนไลน์

5.2 การเก็บข้อมูลในการประเมินกลยุทธ์

ในการประเมินกลยุทธ์ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในการประเมินกลยุทธ์
โดยการใช้การประชุมอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ
ดังนี้

5.2.1 เตรียมเอกสารประกอบการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

5.2.2 ติดต่อประสานงานผู้เชี่ยวชาญตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้เพื่อร่วมสนทนา

กลุ่ม

5.2.3 ขอนหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้เชี่ยวชาญและนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ตามที่กำหนด

5.2.4 ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นและความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า

1.1 สภาพที่เป็นจริงกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, $SD = 0.94$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม รองลงมาได้แก่ การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการบริหารจัดการข้อมูล

1.2 สภาพที่ควรจะเป็นของกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.80$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม รองลงมาได้แก่ การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการบริหารจัดการข้อมูล

1.3 ความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา พิจารณาจากค่า $PNI_{modified}$ โดยเรียงลำดับด้านจากค่ามากที่สุดไปค่าน้อยที่สุดดังนี้ 1) การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ ($PNI_{modified} = 0.12$) 2) การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ ($PNI_{modified} = 0.10$) 3) การคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณที่ดี 4) การบริหารจัดการข้อมูล 5) การรักษาข้อมูลส่วนตัว ($PNI_{modified} = 0.08$) 6) การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง ($PNI_{modified} = 0.07$) 7) การจัดสรรเวลาหน้าจอ และ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ($PNI_{modified} = 0.06$)

2. การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ความฉลาดทางดิจิทัล ได้แก่ 1) การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ 2) การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ 3) การคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณที่ดี 4) การบริหารจัดการข้อมูล 5) การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง 6) การรักษาข้อมูลส่วนตัว 7) การจัดสรรเวลาหน้าจอ 8) การใช้เทคโนโลยีอย่างมี ส่วนที่ 2 วิธีการพัฒนาคู ได้แก่ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การฝึกปฏิบัติ 3) การฝึกอบรม 4) การรับการนิเทศแบบมีส่วนร่วม 5) การรับการปรึกษาแนะนำ

3. การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา นครราชสีมา พบว่า

3.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา พบว่ามีความเหมาะสม โดยภาพรวมและรายด้านทุก
ด้านอยู่ในระดับมาก

3.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา พบว่ามีความเป็นไปได้โดยภาพรวมและรายด้านทุก
ด้านอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา พบประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1.1 การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม มีสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนา
คู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มีค่าเฉลี่ยสูง
ที่สุด อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ไม่มีการใช้
เทคโนโลยีดิจิทัลหรือรบกวนการทำงาน ทำร้าย หรือละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น และไม่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
เพื่อสอดแนม แก้ไขข้อมูล หรือเปิดเผยข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่คัดลอกโปรแกรมที่มีลิขสิทธิ์
และไม่ละเมิดการใช้ทรัพยากรคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเคารพกฎระเบียบ ไม่
กระทำความผิด พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สอดคล้องกับ
แนวคิดของ (สรานนท์ อินทนนท์, 2565) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม คือ การมีความเห็น
อกเห็นใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ แม้จะเป็น การสื่อสารที่ไม่ได้เห็นหน้ากันมี
ปฏิสัมพันธ์อันดีต่อคนรอบข้าง ไม่ว่าพ่อแม่ ครู เพื่อนทั้งใน โลกออนไลน์และในชีวิตจริง ไม่ด่วนตัดสินผู้อื่น
จากข้อมูลออนไลน์แต่เพียงอย่างเดียว เพราะจะเป็นการบอกเสี่ยงให้ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ ซึ่ง
สอดคล้องกับ แนวคิดของ (ลัดสะหมี พอนไซ , 2565) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมบน
โลกออนไลน์ คือ ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นการตอบสนองความต้องการของผู้อื่น การแสดง ความเห็น
อกเห็นใจ การแสดงน้ำใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ และรู้ถึงคุณค่าและจริยธรรม
จากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลต้องตระหนักถึงผลพวงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ที่เกิดจาก
การใช้อินเทอร์เน็ต การกดไลค์ กดแชร์ ข้อมูล ข่าวสาร ออนไลน์ รวมถึงรู้จักสิทธิและความรับผิดชอบ
ออนไลน์ เป็นต้น

1.2 จากการศึกษาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index:
PNI_{modified}) ของกลยุทธ์การพัฒนาคู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา นครราชสีมา พบว่า การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ เป็นด้านที่มีค่าดัชนีลำดับ

ความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มีการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเก็บข้อมูลไว้อย่างปลอดภัย ไม่เปิดเผยข้อมูลที่มีผลในการทำธุรกรรมทางกฎหมายและทรัพย์สินในพื้นที่สาธารณะ มีการบันทึกประวัติและเก็บข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินในโลกออนไลน์อย่างเป็นระบบ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสอดแทรกวิธีการรักษาความปลอดภัยในการใช้สื่อสังคมออนไลน์

2. การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ การคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณที่ดี การบริหารจัดการข้อมูล การรักษาข้อมูลส่วนตัว การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง การจัดสรรเวลาหน้าจอ และ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบทั้ง 8 ด้านนี้เป็นสิ่งสำคัญในการทำให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ความสามารถด้านการรับรู้ทางสติปัญญา อารมณ์และสังคมที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตยุคดิจิทัล เพื่อเผชิญหน้ากับความท้าทายและปรับตัวให้เข้ากับสังคมยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

2.2 การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ เป็นด้านที่สำคัญที่เป็นอันดับแรกในการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล อาจเนื่องมาจากการบันทึกประวัติและเก็บข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินในโลกออนไลน์อย่างเป็นระบบเป็นสิ่งที่ปลอดภัย ควรตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเก็บข้อมูลไว้อย่างปลอดภัย ไม่เปิดเผยข้อมูลที่มีผลในการทำธุรกรรมทางกฎหมายและทรัพย์สินในพื้นที่สาธารณะ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสอดแทรกวิธีการรักษาความปลอดภัยในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับ แนวคิดของ (ปาณิตา วรรณพิรุณ และคณะ, 2560) กล่าวว่า การรักษาความปลอดภัยบนโลกออนไลน์ ว่าเป็นความสามารถในการสำรวจ ตรวจสอบ การป้องกัน และรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบเครือข่าย ความมั่นคง ปลอดภัยทางโลกดิจิทัล ครอบคลุมถึงความมั่นคงปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับ (สรานนท์ อินทนนท์, 2563) กล่าวว่า การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ คือ ความสามารถป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็ง และป้องกันการโจรกรรมข้อมูลหรือการโจมตีออนไลน์ได้ มีทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์คือ การปกป้องอุปกรณ์ดิจิทัลข้อมูลที่จัดเก็บ และข้อมูลส่วนตัวไม่ให้เสียหาย สูญหาย หรือถูกโจรกรรมจากผู้ไม่หวังดีในโลกไซเบอร์

2.3 การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล เนื่องจาก การควบคุมตนเองเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นหากเกิดการทะเลาะกันหรือเกิดการคุกคามทางโลกออนไลน์ ควรมีการพูดคุยไกล่เกลี่ยกับคู่กรณี ให้หยุดการตอบโต้ และปรับความเข้าใจกันได้ และปรึกษาเป็นบุคคลที่ไว้วางใจ เมื่อเกิดปัญหาสามารถให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือกันและกันได้ สอดคล้องกับ (นิตยา นาคอินทร์, 2563) กล่าวว่า ทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ การ

กลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ คือ การกลั่นแกล้ง รังแก หรือคุกคามโดยเจตนาผ่านสื่อดิจิทัลหรือสื่อออนไลน์ เช่น ผู้ที่กลั่นแกล้งจะส่งข้อความหรือรูปภาพผ่าน SMS กล่องข้อความ และแอปพลิเคชัน หรือส่งผ่านออนไลน์ในโซเชียลมีเดีย กระดานสนทนา หรือเกมออนไลน์ที่ผู้ใช้สามารถเปิดดู มีส่วนร่วมหรือแบ่งปันเนื้อหาได้ การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์คล้ายกับการกลั่นแกล้งในรูปแบบอื่น แต่การกลั่นแกล้งประเภทนี้ทำผ่านสื่อออนไลน์หรือสื่อดิจิทัล เช่น การส่งข้อความทางโทรศัพท์ ผู้กลั่นแกล้งอาจจะเป็นเพื่อนร่วมชั้น คนรู้จักในสื่อสังคมออนไลน์ หรืออาจจะเป็นคนแปลกหน้า ซึ่งสอดคล้องกับ (DQInstitute, 2017) กล่าวว่า การรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ คือ ความสามารถในการรับมือกับปัญหาการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ได้อย่างชาญฉลาด

2.4 การคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาครุด้านความฉลาดทางดิจิทัล เนื่องจากจะต้องมีทักษะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลแก้ปัญหาเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายของมูลส่วนตัวในโลกออนไลน์ เป็นผู้สร้างเนื้อหาทางดิจิทัลที่ดี สร้างองค์ความรู้ตามแบบแผนการเรียนรู้ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณที่ดีในโลกออนไลน์ สอดคล้องกับ (วิทยา ทศมี, 2560) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นความสามารถในการจำแนก การแยกแยะข้อมูลหรือส่วนประกอบ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วนย่อย ๆ และสามารถหาความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ ว่าสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้นหาเหตุ และผลของสิ่งที่เกิดขึ้น ใช้ในการแก้ไขปัญหา ใช้ในการประเมินค่าและการตัดสินใจนำไปใช้ ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ (ธนวัฒน์ เจริญญา, 2564) กล่าวว่า ทักษะในการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ข้อมูลที่มีเนื้อหาดีและข้อมูลที่เข้าข่ายอันตราย ข้อมูลติดต่อทางออนไลน์ที่น่าเชื่อถือ สงสัยและน่าเชื่อถือได้

2.5 การบริหารจัดการข้อมูล เป็นด้านที่สำคัญในการในการพัฒนาครุด้านความฉลาดทางดิจิทัล ควรมีการกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการข้อมูลในโลกออนไลน์ หากพบเห็นการโพสต์ประจาน ให้ผู้ถูกกระทำได้รับความอับอาย ใช้ถ้อยคำโจมตี ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การนำความลับหรือภาพลับของผู้อื่น มาเปิดเผยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีเจตนากลั่นแกล้งทำให้ผู้อื่นเสียหาย จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการข้อมูลที่เหมาะสมและถูกต้อง สอดคล้องกับ (พิริวิชัย คำเจริญ และคณะ, 2561) กล่าวว่า ความสามารถในการจัดการข้อมูลที่ไม่ทิ้งร่องรอยไว้บนโลกออนไลน์รวมทั้งการเข้าใจ ผลลัพธ์หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งาน เช่น เด็กสามารถลบข้อมูลที่ไม่ต้องการ เปิดเผยให้กับบุคคลอื่นในสื่อออนไลน์ได้ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ (ลัดสะหมี พอนไซ, 2565) กล่าวว่า การบริหารจัดการข้อมูลที่ทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลและการรู้เท่าทัน สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งการบริหารจัดการข้อมูลที่ทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ คือ ความสามารถในการจัดการข้อมูลที่ไม่ทิ้งร่องรอยไว้บนโลกออนไลน์ หรือข้อมูลที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่ถูกบันทึกไว้ โดยไม่ตั้งใจหรือจงใจบันทึกในโลกออนไลน์ เช่น อีเมล การโพสต์ข้อความ ในโซเชียลมีเดีย

การกดไลน์ในเฟซบุ๊ก การโพสตรูปภาพต่าง ๆ ส่วนกลายเป็นรอยเท้า ดิจิทัลของเรา ยิ่งเล่นโซเชียลมีเดียมากเท่าไร รอยเท้าดิจิทัลของเราก็กยิ่งโตขึ้นเท่านั้น รวมไปถึงต้องเข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น ดังนั้นนักเรียนนักศึกษาต้องเอาใจใส่ดูแล สิ่งเหล่านี้และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีความรับผิดชอบ

2.6 การรักษาข้อมูลส่วนตัว เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล เพราะการตั้งรหัสผ่านที่คาดเดายาก สร้างรหัสจากการพิสูจน์ตนเอง เป็นสิ่งที่จำเป็นในการรักษาข้อมูลส่วนตัว ควรหลีกเลี่ยงการเข้าถึงลิงค์ข้อความ เว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม และมีรู้เท่าทันดิจิทัล เพื่อการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและปลอดภัย สอดคล้องกับ (พีรวิชัย คำเจริญและคณะ, 2561) ด้านการรักษาข้อมูลส่วนตัว ว่าเป็นความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัว เพื่อป้องกันการถูกรบกวนจากผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ (สรานนท์ อินทนนท์, 2561) กล่าวว่า การรักษาข้อมูลส่วนตัว ว่าเป็นความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัว รู้จักปกป้องข้อมูลความเป็นส่วนตัวและการรู้เท่าทันสื่อในโลกออนไลน์โดยเฉพาะการแชร์ข้อมูลออนไลน์เพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่น รู้เท่าทันภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต

2.7 การรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล ที่มีความสำคัญอาจเนื่องมาจาก การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเก็บข้อมูลไว้อย่างปลอดภัย ไม่เปิดเผยข้อมูลที่มีผลในการทำธุรกรรมทางกฎหมายและทรัพย์สินในพื้นที่สาธารณะ บันทึกประวัติและเก็บข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินในโลกออนไลน์อย่างเป็นระบบ เป็นสิ่งที่สำคัญจำเป็น และควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสอดแทรกวิธีการรักษาความปลอดภัยในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน, 2565) กล่าวว่า ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง คือ ความสามารถในการสร้างและบริหารจัดการอัตลักษณ์ที่ดีของตนเองไว้ได้อย่างดีทั้งในโลกออนไลน์และโลกความจริง ซึ่งสอดคล้องกับ (Park, 2017) กล่าวว่า อัตลักษณ์ในโลกดิจิทัล (Digital identity) คือ คนที่ใช้ชีวิตอยู่ในยุคดิจิทัลจะต้องมีทักษะในการสร้าง บริหารอัตลักษณ์และชื่อเสียงในโลกออนไลน์ของตนเองให้เป็น ซึ่งนั่นรวมถึงการจัดการกับตัวตนในโลกออนไลน์ทั้งในระยะสั้น และระยะยาวด้วย

2.8 การจัดสรรเวลาหน้าจอ เป็นด้านที่สำคัญในการพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล ที่มีความสำคัญรองลงมา อาจเนื่องมาจากการจัดสรรเวลาหน้าจอ มีความจำเป็นที่จะต้อง สืบค้นข้อมูลหลากหลายช่องทาง จากแหล่งข้อมูลแหล่งเรียนรู้อื่นๆ นอกจากสื่อสังคมออนไลน์ จึงต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และลดการสนทนากับผู้อื่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มาใช้รูปแบบการติดต่อ การพูดคุยทางโทรศัพท์ และนัดพบกันในชีวิตจริงให้มากขึ้น สอดคล้องกับ (สรานนท์ อินทนนท์, 2563) กล่าวว่า การจัดสรรเวลาหน้าจอ เป็นความสามารถในการบริหารเวลาที่ใช้อุปกรณ์ยุคดิจิทัล รวมไปถึงการควบคุมเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์ และโลกภายนอก ตระหนักถึงอันตรายจากการใช้เวลาหน้าจอมากเกินไป การทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน และผลเสียของการเสพติดสื่อดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับ (DQInstitute, 2017) กล่าวว่า การจัดสรรเวลาหน้าจอ คือ ความสามารถในการแบ่งเวลาในการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเล่นเกมออนไลน์และโซเชียลมีเดียอย่างรับผิดชอบ

2.9 การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม เป็นด้านที่สำคัญในการในการพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล หากมีการใช้เทคโนโลยีที่ขัดต่อจริยธรรม เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสอดแนม แก้ไขข้อมูล หรือเปิดเผยข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือรบกวนการทำงาน ทำร้าย หรือละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนตระหนักถึงการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับ (พิริวิญญ์ คำเจริญ และคณะ, 2561) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมหมายถึง ความสามารถในการใช้งานอย่างปลอดภัย และสร้างสรรค์รวมถึงการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ (ธนวัฒน์ เจริญญา, 2564) กล่าวว่า ครูผู้เรียนต้องมีความเห็นอกเห็นใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์

3. การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา พบว่า มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ทุกด้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ที่พบว่า การรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ เป็นด้านที่มี PNI (Priority Need Index) สูงที่สุด ซึ่งหมายถึงมีความสำคัญและเร่งด่วนต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ควรให้ความสำคัญในการนำด้านการรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ไปใช้ในการพัฒนาครู โดยนำไปวางแผนการพัฒนาที่ชัดเจนและเป็นระยะยาวเพื่อการดำเนินการพัฒนาการรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์เน้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสอดแทรกวิธีการรักษาความปลอดภัยในการใช้สื่อสังคมออนไลน์

1.2 จากผลการศึกษาที่พบว่า การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม เป็นด้าน ที่ค่าคะแนนเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นสูงที่สุด ซึ่งหมายถึง โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา มีความคาดหวังให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ควรให้ความสำคัญในการที่จะไม่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสอดแนม แก้ไขข้อมูล หรือเปิดเผยข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตท่านไม่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือรบกวนการทำงาน ทำร้าย หรือละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น และควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนตระหนักถึงการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมทั้งออนไลน์และออฟไลน์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

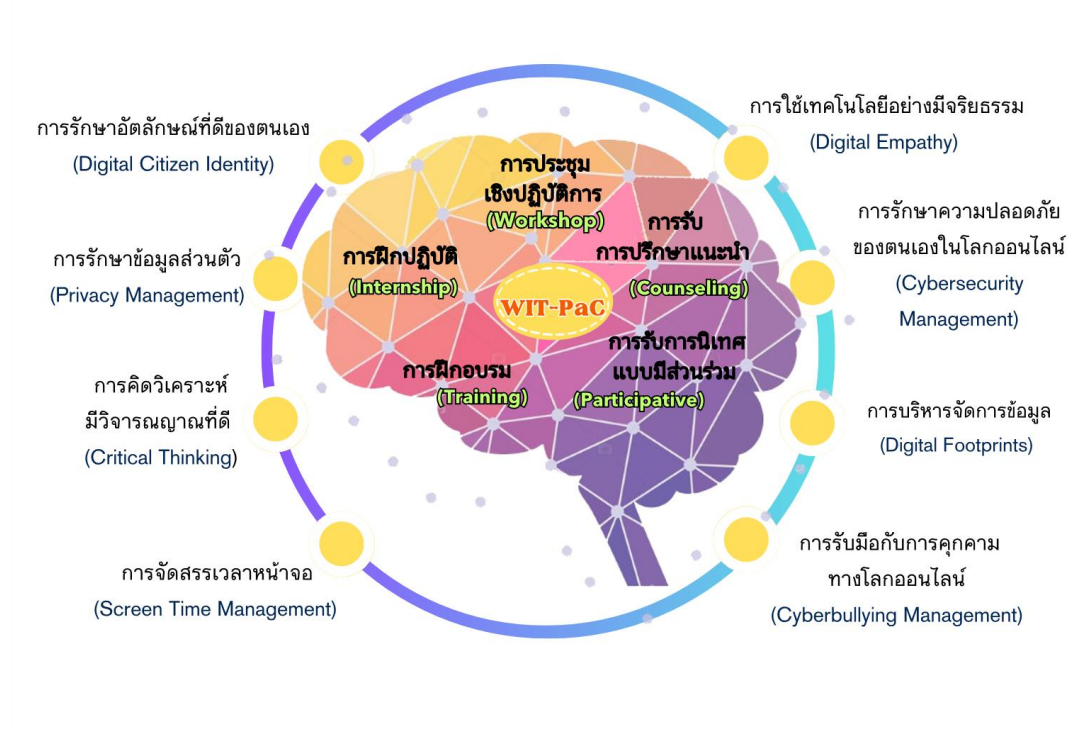
2.1 ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าด้านการรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ เป็นด้านที่มี PNI (Priority Need Index) สูงที่สุด ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาครูด้านการรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาครูใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย

2.2 ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาครูด้านความฉลาดทางดิจิทัล ที่มีการประเมินโดยประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ดังนั้น ควรนำกลยุทธ์นี้ไปทดลองจริงและมีการประเมินด้านความเป็นประโยชน์ ในสถานศึกษา

2.3 ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของกลยุทธ์การพัฒนาครู ด้านความฉลาดทางดิจิทัล เพื่อหาความต้องการจำเป็นและวิธีในการพัฒนาครู ควรมีการศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกเพื่อกำหนดกลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

กลยุทธ์การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา (WIT-Pac Strategy)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- ธนวัฒน์ เจริญษา. (2564). ความฉลาดทางดิจิทัลกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร*, 3(2), 21-29.
- นิตยา นาคอินทร์ (2563). 8 ทักษะ “ความฉลาดทางดิจิทัล” ของนักศึกษาวิชาชีพครูสู่การเป็นพลเมือง 4.0. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 14(1), 5.
- ปณิตา วรรณพิรุณ และนาโชน วัฒนานัน. (2560). ความฉลาดทางดิจิทัล. *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา*, 104(34), 12-20.
- พีรวิชญ์ คำเจริญ และคณะ. (2661). เด็กกับการรู้เท่าทันดิจิทัล. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 6(2), 22-31.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2557). *การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- ลัดสะหมี พอนไซ. (2565). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสรวงนระเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการพัฒนหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557). *ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน. (2562). *ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence: DQ) และการศึกษา การรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.).
- สมยศ นาวิการ. (2551). *การบริหารเชิงกลยุทธ์ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ 1991.
- สรานนท์ อินทนนท์. (2561). *ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligence)*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.).
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ. (2561). *ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligence)*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 30 สิงหาคม 2565. จาก <https://www.kruachieve.com>)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อดิพร เกิดเรือง. (2558). การวิเคราะห์ต้นทุนประสิทธิผลเพื่อการประเมินนโยบายสาธารณะ. *วารสารมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. 35(2), 174-183.
- DQInstitute. (2017). *Digital Intelligence*. (Online) (Cited March 10, 2022). from <https://www.dqinstitute.org>
- Park, Y. (2017). *8 digital life skill all children need-and a plan for teaching Them*. (Online) (Cited March 10, 2022). from <https://www.weforum.org>